

ÖZEL EGE LİSESİ OKUL GAZETESİ

KASIM
ARALIK
2023
Sayı: 19

VELHASIL

Özel Ege Lisesi olarak sonsuzluğa intikalinin 85. yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü saygı ve minnetle anıyoruz.

Kalemimizden Dökülenler

Özel Egede
10 Kasım Atatürk'ü
Anma Günü

>2 ve 3. Sayfada

Edebiyat Köşesi

Kış Temalı
Şiirler

>4 ve 5. Sayfada

Editörden Öneriler

Rus Edebiyatı
Kitap Önerileri

>6 ve 7. Sayfada

Sanata Dokunanlar

2023 Yılında
Hayatını Kaybeden
Sanatçılar

> 8. Sayfada

Bilim Haberleri

Science Dergisi
2023'ün Çığır Açan
Buluşlarını Belirledi

>9, 10 ve 11. Sayfada

Önemli Günler ve Haftalar

Kasım - Aralık

>12. Sayfada

10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü töreninde 11'inci sınıf öğrencilerimizden Demet Deveci "Atatürk'ü Anmak ve Anlamak" başlıklı konuşmasını seslendirdi.

ATATÜRK'Ü ANMAK VE ANLAMAK

10 Kasım 1938, saat dokuzu beş geçiyor... Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün hayata gözlerini yumması, tüm ülkeyi hüznü boğmuş; Dolmabahçe Sarayı'nın koridorlarından yankılanan ölüm haberi tüm dünyanın gündemine oturmuştu. Türkiye, büyük liderinin kaybıyla sarsılmıştı.

Kalplerdeki bu hüznü ve yas aradan yıllar geçse de eksilmedi ve her 10 Kasım sabahı bu millet Ata'sını andı. Biz de bugün bu saygı nöbetinde, bu törende ona olan özlemimizi ve minnetimizi bir kez daha dile getirmek üzere toplandık.

Atatürk'ü anlamak ve anlatmak, onu hatırlamak sadece bir güne sığmaz. Onun askerî dehası ve liderliği bu ülkenin her karış toprağında karşımıza çıkar. Yaşadığımız ve yaşayacağımız her başarıda, onun bize gösterdiği güç, cesaret ve inanç vardır. Biz ancak bu devleti korudukça, tarihini, geleneklerini ve kültürünü yaşattıkça Atatürk'ün duygu ve düşüncelerini korumuş, sonraki nesillere aktarmış olacağız.

Bugün; Atatürk'ü anmak sadece bir görev değil, aynı zamanda onun fikirlerini ve düşüncelerini yaşatmak için bir fırsattır. Onun eserleri, Türkiye'nin geleceği için yol gösterici olmaya devam ediyor. Bu nedenle, bizler de Atatürk'ün mirasını korumak ve sonsuza kadar yaşatmak için elimizden geleni yapmalıyız. Sadece bu şekilde ona olan minnetimizi ve sevgimizi gösterebiliriz. Her yıl olduğu gibi bugün de Atatürk'ü saygıyla anıyoruz.

Ruhu şad olsun.

Demet Deveci

10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü töreninde 5'inci sınıf öğrencilerimizden Alin Kızılkaya Atatürk'e yazdığı mektubu seslendirdi.

Canım Ata'm,

Senin adını ilk duyduğumda, fotoğrafını ilk gördüğümde çok küçüktüm. Daha sonra seni tanımaya başladım. Ailem ve öğretmenlerim seni anlattılar. Senin bizler için yaptıklarını öğrendikçe insanların seni neden bu kadar çok sevdiğini daha iyi anladım. Şu an bile senin hakkında öğrendiğim her yeni şey ile seni daha çok seviyorum.

Ben tam 100 yıl önce bize armağan ettiğin "Cumhuriyet" in çocuğuyum. Sayende özgür ve demokratik bir ülkede yaşıyoruz. Her gün yeni şeyler öğreniyor, güzel okullarda eğitim görüyoruz. Ben de büyüdüğümde seni kendimden küçüklere anlatacağım, bizim için yaptığın her şeyi onlara öğreteceğim. Ülkemiz için çok çalışıp bıraktığın mirası koruyup büyüteceğim. Bize hediye ettiğin bu ülkenin geleceği için çok çalışacağım.

Yaptığın savaşlar, koruduğun topraklar, kurduğun Cumhuriyet bizim için çok değerli. Sözlerin, yeniliklerin, ülkemiz için açtığın fabrikalar ve okullar için sana minnettarız.

Anıtkabir'e seni ziyarete geldiğimizi, fotoğraflarımıza bakınca hatırlıyorum. Oradayken çok duygulandığımı ve etkilendiğimi dün gibi hatırlıyorum. Anıtkabir'de gördüğüm askerleri de hiç unutamiyorum.

Çanakkale'ye gittiğimde de çok küçüktüm ama orada gezerken de çok duygulandım. Sen, bizler bugün mutlu yaşayalım diye orada savaştın ve kazandın. Ülkemizi düşman işgalinden kurtardın ve Cumhuriyet'i ilan ederek bizim bu güzel günleri yaşamamızı sağladın. Bugün, kurduğun Cumhuriyet tam 100 yaşına girdi.

Sen sadece bizim değil, tüm dünya ülkelerinin saygı duyduğu bir lidersin. Fakat sadece Türk çocuklarının Ata'sısın. Bu bizim için çok büyük bir gurur.

Derslerimizde seni ve silah arkadaşlarını öğrenmeyi çok seviyorum. O dersleri büyük bir heyecan ve ilgiyle dinliyorum. Sosyal bilgiler dersinde öğretmenim Kazım Karabekir'i araştırmamı söylemişti. O zaman birlikte nasıl mücadele ettiğinizi öğrendim. Bu sene de ilk dersimizde öğretmenimiz defterimizin başına İstiklal Marşı'nı yazmamızı istedi. Ben bu ödevi yaparken çok duygulandım. Çünkü bizim için yaptıkların sayesinde çok güzel bir devletimiz, İstiklal Marşı'mız ve bayrağımız var.

Cumhuriyet'imiz 100. yılında ve ben sana bu mektubu yazıyorum. Ama eminim 200. yılında da 500. yılında da başka başka çocuklar sana böyle mektuplar yazacaklar. Çünkü bu milletin sana olan sevgisi ve saygısı hiç bitmeyecek.

Seni çok ama çok seviyorum. Sen bizim kahramanımız, canımız ve çok değerli Ata'mızısın. Bize yaptıkların ve öğrettiklerin için sana çok teşekkür ederiz. Senin gösterdiğin yolda ilerlemeye ve seni çok sevmeye devam edeceğiz.

Seni saygı ve minnetle anıyorum canım Ata'm.

Alin Kızılkaya

 KIŞ TEMALI ŞİİRLER

Bir kış göğü gibi o saat alçalır ölüm,
Yalnız işitme duyusu kalır ortada.
Asya kentleri yürür dururlar,
Höyükler burnumda hızma.

Uzakta dev bir damla: Pırıl pırıl Pencap!
Tabanlarından kayıp duran sütunlar
Yitmiş bir geleceğin işaret parmakları:
Horasan uykusuna havlayan köpekler, Buhara.

Uzamlara bir bakışın vardı kafeteryada
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

Cemal SÜREYA

Bin yıldan uzun bir gecenin bestesidir bu.
Bin yıl sürecek zannedilen kar sesidir bu.

Bir kuytu manastırda dualar gibi gamlı,
Yüzlerce ağızdan koro hâlinde devamlı,

Bir erganun ahengi yayılmakta derinden...
Duydumsa da zevk almadım İslav kederinden.

Zihnim bu şehirden, bu devirden çok uzakta,
Tanbûri Cemil Bey çalıyor eski plakta.

Birdenbire mes'ûdum işitmek hevesiyle
Gönlüm dolu İstanbul'un en özlü sesiyle.

Sandım ki uzaklaştı yağan kar ve karanlık,
Uykumda bütün bir gece Körfez'deyim artık!

Yahya Kemal BEYATLI

Esiyor tane tane yine beyaz bir rüzgâr.
Söyleyin hangi kuşun kanatları yolundu?
Yine hangi ağaçtan döküldü bu yapraklar?

Yağan beyaz bir sükût, bir mahşerdir sanki kar!

Bir hicret sevdasıdır ruhumu sardı yine.
Ruhum gibi pervasız yoldaşlar da bulundu.
Ruhum karıştı gitti bu kar tanelerine.

Şimdi yağan kar değil, ruhumdur kar yerine.

Cahit Sıtkı TARANCI

Lambayı yakma, bırak,
sarı bir insan başı
düşmesin pencereden kara.

Kar yağıyor
karanlıklara.

Kar yağıyor
ve ben hatırlıyorum.

Kar...
Üflenlen bir mum gibi söndü
koskocaman ışıklar...

Ve şehir
kör bir insan gibi kaldı
altında yağan karın.

Lambayı yakma, bırak!
Kalbe bir bıçak gibi giren hatıraların
dilsiz olduklarını anlıyorum.

Kar yağıyor
ve ben hatırlıyorum

Nazım Hikmet RAN

KAR

Kardır yağın üstümüze geceden,
Yağmurlu, karanlık bir düşünceden,
Ormanın uğultusuyla birlikte
Ve dörtnala, dümdüz bir mavilikte
Kar yağıyor üstümüze inceden

Sesin nerde kaldı, her günkü sesin,
Unutulmuş güzel şarkılar için
Bu kar gecesinde uzaktan, yoldan
Rüzgâr gibi ta eski Anadolu'dan
Sesin nerde kaldı? Kar içindesin!

Ne sabahtır bu mavilik ne akşam!
Uyandırmayın beni uyanamam.
Kaybolmuş sevdiklerimiz aşkına,
Allah aşkına, gök, deniz aşkına
Yağsın kar üstümüze buram buram

Buğulandıkça yüzü her aynanın
Beyaz dokusunda bu saf rüyanın
Göge uzanır -tek, تنها- bir kamış
Sırf unutmak için, unutmak ey kış!
Büyük yalnızlığını dünyanın.

Ahmet Muhip DIRANAS

Ayın Kitabı:

Reşat Nuri Güntekin'in 1922 yılında ilk kez Vakit gazetesinde tetrika edilen en tanınmış eseridir. Fransız Lisesi mezunu gencecik, delişmen bir kız olan Feride'nin serüveni yaşadığı derin bir hayal kırıklığı sonrasında nişanlısını, ailesini İstanbul'da bırakarak Anadolu'nun küçük bir köyüne öğretmen olmasıyla başlar. Daha sonra bu köyü diğer kasabalar, şehirler izler. Önceleri her gittiği yerde Kurtuluş Savaşı'nın etkileri görülür, güç koşulların, sefaletin izlerine rastlanır. Sonraları farklı kültürden gelen genç, yalnız ve bağımsız bir kızın toplumsal yaşamdaki zorlukları, çatışan değer yargıları, karşısına dikilen çıkar ilişkileri, Feride'nin iç dünyasındaki fırtınalar ve derin yalnızlıkla iç içe geçerek okurun karşısına çıkar. Çalığışu, gerçekçi yönelimin ilk dönemlerinden olan bir başyapıttır.

Ayın Sözü:

Yurtta sulh, cihanda sulh. (Kemal Atatürk)

"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" ilkesi, günümüzde de önemini devam ettirmektedir. Dünyanın her yerinde artan çatışmalar ve gerginlikler karşısında, Atatürk'ün vizyonu bir yol gösterici ışık olmaktadır. Bu ilke, barış ve diyalog çağrısı yapmakta ve farklı kültürler arasında köprüler kurmaya teşvik etmektedir.

Ayın Kelimesi:

Umut

- 1. isim** Ummaktan doğan duygu; umu, ümit:
"Bu umudum şimdi yavaş yavaş ölüyor." - Halide Edip Adıvar
- 2. isim** Bu duyguyu veren kimse veya şey; ümit:
"O küçücük çocuğun, Şeyh İbrahim'in oğlunun da babası gibi bir yüce gönül tahtında pişmiş olabileceği, Yesevi Sultan'ın tek umuduydu." - Mustafa Necati Sepetçioğlu
- 3. isim** Olması beklenen veya olacağı düşünülen şey; umu, ümit.

Etimolojik Kökeni:

Eski Türkçe: um- "dilemek, ummak" fiilinden Türkiye Türkçesi +Ut ekiyle türetilmiştir. Eski Türkçe um- "beklemek, yalvararak istemek" fiilinden evrilmiştir.

Eski Türkçe: umuğ "umut" [Türkische Turfantexte 1-9, 900 yılından önce]

alku beş ajuınların umuğı [ey beş acunların umudu]

Eski Türkçe: umunç [Kaşgarî, Divan-i Lugati't-Türk, 1073]
ol mendin nen umdı [benden bir şey bekledi] ...

umunç: al-ricā [dilek] Kıpçakça: [Codex Cumanicus, 1303]
ol haç eynek umunč imis - sola spes nostra [tek umudumuz]

Ayrıca, Farsça ümîd < Orta Farsça emēd/ummēd (aynı anlamda) biçimiyle eşdeğerliği açıklamaya muhtaçtır. Doerfer ve Clauson Eski Türkçe sözcüğün Farsçadan alıntı olduğunu savunurlar. Ancak Eski Türkçe um- fiilinin addan geri-türetilmesi ikna edici değildir.

SOĞUK KIŞ GÜNLERİ İÇİN RUS EDEBİYATI KİTAP ÖNERİLERİ

Soğuk bir Petersburg gecesi sokaklarında, cebindeki son rublesini kumara harcadıktan sonra yürüyen bilmem kaçınıcı dereceden memur olan İvonoviç, Romanoviç, Petroviç ve daha nicelerinin yaşamlarını okuyabileceğiniz kasvet dolu ve yüce Rus edebiyatı... Kimilerinin asla ısınmadığı, kederi içinde boğulduğu Rus edebiyatı... Kimilerini ise bu soğuk rahatsız etmez, belki de acı çekmekten zevk alanlardır onlar zira bence Rus edebiyatı dünyada mutluluğa, neşeye en uzak şeylerden birisidir.

Tolstoy'lar, Dostoyevski'ler, Gogol'lar, Gorki'ler, Puşkinler'ler, Çehov'lar, Turgeneyev'ler ve daha nicelerini okumak... Çoğu kişinin içten içe arzuladığı bir durumdur bu belki fakat korku kavramı kişiyi okumaktan alıkoyar. Kitapların sayfa sayısı, ağır bir dile ya da konuya sahip oluşları kişinin Rus edebiyatından kaçmasına sebep olur. Fakat kimse Rus edebiyatı okumaya Suç ve Ceza, Karamazov Kardeşler ya da Ölü Canlar ile başlamak zorunda değil.

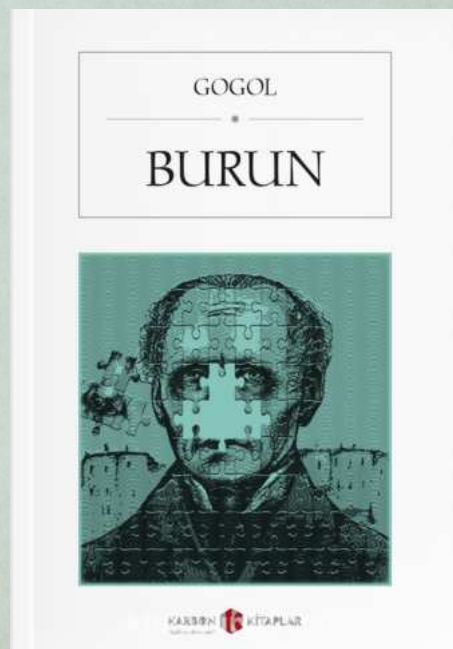
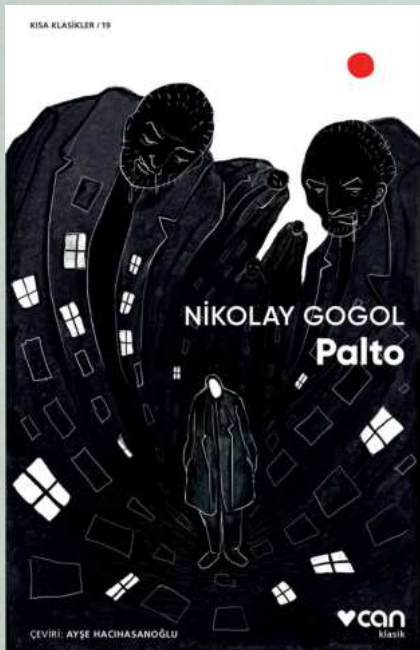
Eğer bir Rus edebiyatı kitabı okumak istiyor ve önemli yazarlar ve eserleri hakkında az da olsa bilgiye sahip olmak istiyorsanız bu yazı size yardımcı olacaktır.

Gogol'un Palto'su

Sıra dışı karakterler ve tuhaf olaylar denince akla ilk gelen yazardır Gogol. Gogol'un "Palto" adlı öyküsü, onun en bilinen ve etkileyici eserlerinden biridir. Bu öykü, küçük memur Akakiy Akakieviç'in yaşadığı olağanüstü bir hikâyeyi anlatır. Akakiy'in tek varlığı olan eski ve yıpranmış paltosu, onun için oldukça önemlidir. Akakiy, paltosunu yenilemek için para birik- uğraşlar sonucunda yeni bir palto alır ancak bu yeni palto, onun için beklenmedik bir trajediye yol açar.

Palto'dan bahsedip Burun'dan bahsetmemek olmaz. Gogol'un "Burun" adlı öyküsünde karakterimizin yani Kovalev'in burnu birdenbire vücudundan ayrılır ve kendi başına maceralara atılır. Rus edebiyatının en önemli yazarlarından biri olan N. Gogol için mizahi yönü en güçlü yazarlardan biridir diyebiliriz.

Oblomovluk

Gonçarov'un birkaç hafta gibi kısa bir süre içinde yazmış olduğu eser, "Oblomov". Gonçarov'a göre böyle kısa bir sürede bu kitabı yazmak imkânsız fakat Gonçarov bu eseri yıllarca kafasında taşıdığını söylemiştir. Okuyucunun, yazarın yıllarca kafasında sakladığı bir romanı okuması çok ilgi çekici bence.

Yatağından kalkmaya bile üşenen, tembel, miskin, sürekli hayal dünyasında yaşayan bir adam, Oblomov.

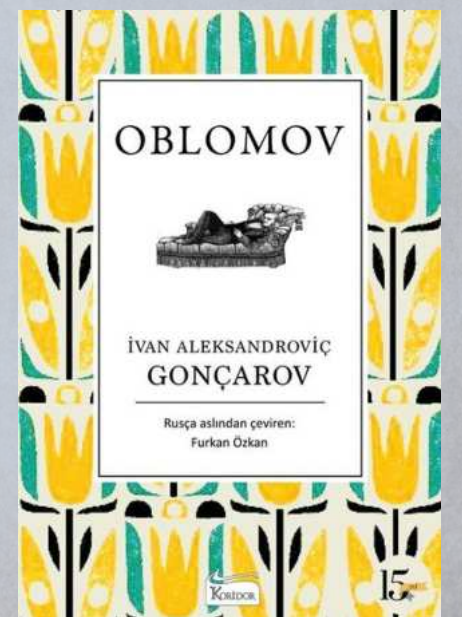
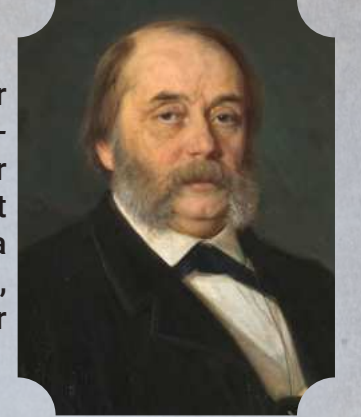
"-Niçin uyuyorsun?"

"-Vaktin nasıl geçtiğini anlamamak için."

Bu kitapta, eserin ilk yüz sayfasını yatağında geçiren bir adamın, Oblomov'un, hikâyesi anlatılıyor. Oblomov, çocukluğundan beri hiçbir iş yapmadan, zorluk görmeden, şımartılarak büyütülmüş biridir. Oblomov'un her şeye karşı kayıtsız kalması aslında tam anlamıyla bir tembellik hâli değildir, oblomovluktur.

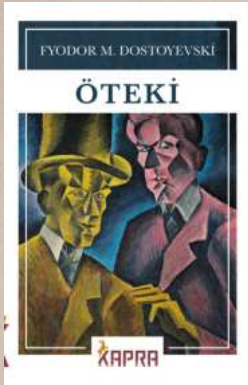
Bu kitap yazıldığı dönemde gördüğü büyük ilgiden dolayı "oblomovluk" sözcüğünün sözlüklere geçmesine sebep olmuştur. Bu kelime yaşamın bütün farkındalığına sahip olmak fakat yine de hiçbir şeye müdahale edememektir.

"Eylemsizlik de bir eylem değil midir?"

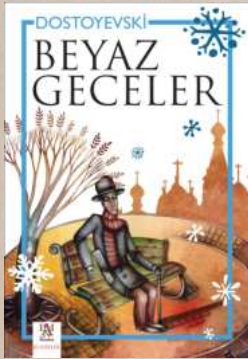
Öteki Dostoyevski

Gelmiş geçmiş en büyük kalemlerden biridir Dostoyevski, peki onu bu denli özel kılan şey nedir? Bana göre bu sorunun tek bir yanıtı yoktur zira Dostoyevski bir değil birçok şeydir. Freud henüz küçük bir çocukken insan psikolojisi üzerine derin kitaplar yazmıştır. Şizofreni teşhisinin bulunmasından neredeyse yarım yüzyıl önce şizofreni ve benlik kaybı gibi psikolojik hastalıklar üzerine eser vermiştir. Bu durum Dostoyevski'nin zekâ sınır ne kadar büyük olduğunu açıklar.

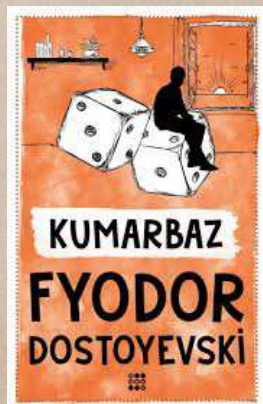
Bay Golyadkin bir gün kendisiyle aynı dış görünüşe ve ada sahip olan ikinci bir Bay Golyadkin ile karşılaşır. İkinci Bay Golyadkin; herkesin sevdiği, saygı duyduğu bir nevi Bay Golyadkin'in her zaman olmayı arzuladığı kişidir. Bay Golyadkin'in kendi "öteki"siyle tanışmasının çevresinde gerçekleşen olayları, onun kıskançlık duygusunu ve parçalanmış bilincini okumak itiyorsanız Dostoyevski'nin "Öteki" adlı eserini okuyabilirsiniz.

Dostoyevski aynı zamanda oldukça cesur bir yazardır. Dönemin burjuva sınıfını eleştirmek ve toplumsal sınıf ayrımının önüne geçmek amacıyla eserler vermiştir. Bunlardan biri ise "Tatsız Bir Olay"dır.

Dostoyevski aşk temalı romanlar da yazmıştır, bunlara verilebilecek en güzel örnek "Beyaz Geceler"dir. Üzücü ve romantik kitaplar okumayı seven bir okursanız bu kitaba kesinlikle bir şans vermelisiniz.

Dostoyevski'nin başlıca özelliklerinden biri de onun kumar bağımlılığıdır. Kumar yüzünden sahip olduğu borçları ödeyebilmek amacıyla, bir aydan kısa bir süre içinde "Kumarbaz" adlı kitabını yazmıştır. Kumarın, insan psikolojisi üzerindeki etkilerini ve bağımlılığın yıkıcı sonuçları hakkında bir kitap arıyorsanız bu kitabı okumak isteyebilirsiniz.

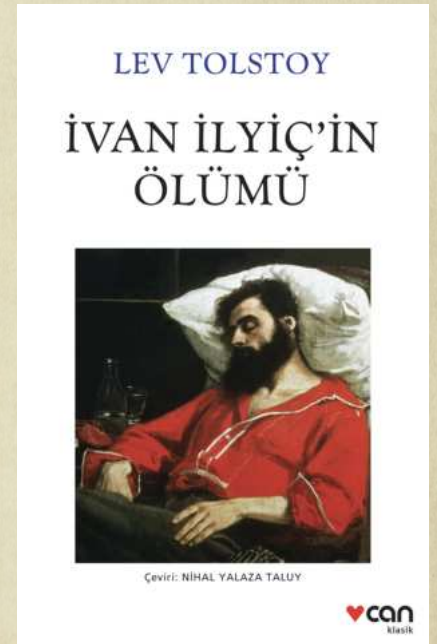
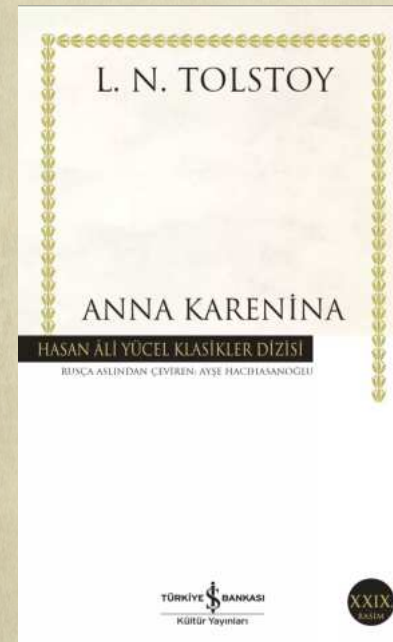
"Ölüm" Takıntısına Sahip Büyük Yazar: L. TOLSTOY

Rus edebiyatının tanınmış yazarlarının çoğu maddi sorunlar çeken kişiler olurken Tolstoy onların aksine burjuva kesimindedir. Para ihtiyacı yüzünden yazan biri değildir, yazmak için yazar Tolstoy. Kendini bir yazar olarak nitelendirir ve etkileyici eserler vermeyi bir vazifesi sayar fakat ürettiği eserleri -dönemin eleştirmenleri tarafından övgüler alsa da- hiçbir zaman yeterince iyi görmez. Durmadan kendini eleştiren bir yazardır. Bunalımlı bir ruh hâline sahip olduğu söylenir.

Ölüm hakkına yazmaktan nedense zevk duyar Tolstoy. O, kimilerine göre belki de gelmiş geçmiş en travmatik ölümü barındıran aşk kitabının, *Anna Karenina*'nın, yazarıdır. "Mutlu aileler birbirine benzerler, her mutsuz aileninse kendine özgü bir mutsuzluğu vardır." cümlesi ile başlayan esere kesinlikle bir şans vermelisiniz.

Anna Karenina'yı kalınlığı nedeniyle okumaktan çekiniyorsanız, Tolstoy'un yazmış olduğu başka bir eser olan "İvan İlyiç'in Ölümü" ilginizi çekebilir. Bu eserde okuyucu, İvan İlyiç'in giderek kötüleyen hastalığı ve bu süreç boyunca onun "ölümü kabullenışı" ve "yaşama umudu" arasında gidip gelişini okur. Tolstoy, bu eserinde ölümü bir çuvala benzetmiştir. İvan İlyiç kapkara, derin bir çuvalın içine tıkıştırılıyor lakin dibe bir türlü ulaşamıyordu. Bu itişirme sırasında korkuyordu İvan İlyiç, bir yandan direniyor, bir yandan itenlere yardımcı olmaya çalışıyordu.

2023 YILINDA HAYATINI KAYBEDEN SANATÇILAR

Burhan ÇAÇAN

"Çakmak Çakmağa Geldik", "Ayaz Geceler" ve "Neden Geldim İstanbul'a" eserleri başta olmak üzere pek çok albüme imza atan Türk halk müziği sanatçısı ve oyuncu Burhan Çaçan, 12 Ocak'ta hayatını kaybetti. Çaçan, 63 yaşında hayata gözlerini yumdu.

Özkan UĞUR

MFÖ grubunun üyesi ünlü müzisyen, bas gitarist ve oyuncu Özkan Uğur, 8 Temmuz'da yaşamını yitirdi. Müzik dünyasında birçok ismin albümlerinde vokallerde yer alan Uğur, sinema ve dizi sektöründe oyunculuğuyla da dikkati çeken sanatçı 70 yaşındaydı.

Kazım AKŞAR

1979 yılında Devlet Tiyatrolarında oyuncu olarak çalışmaya başlayan usta sanatçı Kazım Akşar, 28 Şubat'ta aramızdan ayrıldı. Akşar, İngiltere'deki National Theatre'da "The Winter's Tale", "The Tempest" ve "Cymbeline" adlı oyunlarda da yardımcı oyuncu olarak yer alarak başarılı bir tiyatro kariyerine imza attı.

Erkin KORAY

Anadolu rock müziğinin öncülerinden Erkin Koray Kanada'nın Toronto kentinde kaldırıldığı hastanede 7 Ağustos'ta vefat etti. 82 yaşında hayatını kaybeden sanatçı "İlla Ki", "Deli Kadın", "Tek Başına", "Öyle Bir Geçer Zaman Ki", "Arapsaçı", "Fesupanallah", "Şaşkın", "Sevince" ve "Yalnızlar Rıhtımı" gibi besteleriyle rock müzik dünyasında iz bıraktı.

Köksal ENGÜR

Seslendirme sanatçısı, sinema ve dizi oyuncusu Köksal Engür, 77 yaşında hayatını kaybetti.

Metin UCA

Kocaeli'nin Dilovası ilçesinde araç kullanırken yaşadığı rahatsızlığın ardından trafik kazası geçiren ve şah damarlarının tıkalı olduğu ortaya çıkan televizyon programcısı, tiyatrocu ve sunucu Metin Uca, 17 Kasım'da 62 yaşında hayata gözlerini yumdu.

Nuri SESİGÜZEL

Ses sanatçısı ve oyuncu Nuri Sesigüzel, 20 Mayıs'ta tedavi gördüğü hastanede 86 yaşında hayata veda etti. "Kore Dağlarında Kar Bölük Bölük" adlı ilk 45'liğini çıkardıktan sonra Ankara Radyosu ile sesini tüm Türkiye'ye duyuran sanatçı, "Sarı Sabahlık", "Ağlayan Gözlerim" ve "Saç Beyaz Oldu" türküleriyle şöhret kazanmıştı.

Can GÜRZAP

Tiyatro, sinema ve dizi oyunculuğunun yanı sıra yazar, eğitmen olan Can Gürzap, 1 Aralık'ta 79 yaşında vefat etti.

Bozkurt İlham GENCER

Türkiye'nin ilk piyanist şantörlerinden, caz sanatçısı Bozkurt İlham Gencer, 24 Mayıs'ta 98 yaşında hayatını kaybetti. İlk bestesi İlham Vals'i 5 yaşında yapan Gencer, 1960'ta açtığı Çatı Kulübü'nde Ayten Alpman, Ajda Pekkan, Cem Karaca, Barış Manço, Emel Sayın, Metin Ersoy, Füsün Önal ve Fikret Kızılok'u sahneye çıkararak isim oldu.

Rana CABBAR

Usta oyuncu Rana Cabbar, 20 Nisan'da tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybetti. 78 yaşındaki tiyatro, sinema ve dizi oyuncusu Cabbar, 'Aşk-ı Memnu', 'Hercai', 'Yaprak Dökümü' ve 'Kadın' gibi dizilerde hayat verdiği karakterlerle tüm Türkiye'nin kalbine taht kurdu.

Nuhan DAMCIOĞLU

Ünlü kantocu, ses sanatçısı ve oyuncu Nurhan Damcıoğlu, 5 Haziran'da 82 yaşında yaşamını yitirdi.

Tanju TUNCEL

Yeşilçam'ın usta isimlerinden, Türk sinemasının değerli oyuncusu Tanju Tuncel 15 Temmuz'da hayatını kaybetti. 83 yaşında hayata veda eden Tuncel, kariyeri boyunca pek çok film ve dizide rol aldı.

Science Dergisi 2023'ün Çığır Açan Buluşlarını Belirledi

İngilizce prestijli bilimsel yayın Science dergisi, 2023'ün çığır açan buluşu olarak, sağlığa kapsamlı yarar sağlama potansiyeli nedeniyle, kilo verdiren ilaçları seçti.

Onu, küresel ısınmanın yeni keşfedilen etkilerini ortaya koyan ve bazılarında çözüm olma ümidiyle araştırılan buluşlar izliyor.

Science dergisine göre yapay zekâdan sağlığa, astronomiden arkeolojiye farklı alanları kapsayan bilimsel gelişmeler şu şekilde sıralanıyor:

Yılın Çığır Açan Buluşu: Zayıflama İlaçları

Science, hem bir "kamu sağlığı krizi" hem de çetrefilli bir "kişisel mücadele" olarak tanımladığı obeziteye yönelik ilaç tedavilerinin hayal kırıklığı yaratan geçmişine dikkat çekiyor: 1940'lı yıllardan itibaren kadınları hedefleyen sağlıklı "gökkuşuğu diyet haplarından" 1990'larda yükselişe geçen ancak ağır kalp ve akciğer rahatsızlıklarını tetikleyenlere, bu ilaçların tarihi çok sayıda başarısızlıkla gölgelendi.

Ancak artık yeni tedaviler obezite ve bununla bağlantılı kronik hastalıklarla mücadelede umut verici bulunuyor. Yeni ilaçlar, glukagon benzeri peptid-1 (GLP-1) adı verilen bağırsak hormonunu taklit ediyor. Başlangıçta diyabet için geliştirilen bu ilaçların hafif yan etkilerle birlikte önemli kilo kaybına neden olduğu belirtiliyor.

Science, GLP-1 ilaçlarını Yılın Çığır Açan Buluşu olarak tanımasını, "bu yıl yapılan klinik deneyler ilaçların aynı zamanda kalp yetmezliği semptomlarını, kalp krizi ve felç riskini de azalttığını buldu; bu da ilaçların kilo vermenin ötesinde önemli faydalara sahip olduğuna dair en ikna edici kanıt" diyerek açıklıyor.

Science'ın 2023'ün en önemli bilimsel ilerlemeleri listesinin ikinci sırasında farklı alanlarda yapılan dikkat çekici keşifler var.

Bunlardan ilki, "Dünya'nın karbon pompası yavaşlıyor" başlığıyla yayımlanan ve küresel ısınmanın gelecekte başlaması beklenen bir etkisinin halihazırda görülmeye başlamış olduğunun keşfi.

"Antarktika'da küresel ısınma nedeniyle dünyanın tüm okyanuslarını birbirine bağlayan devasa akışın yavaşlaması, küresel karbon salımlarının üçte birini tutan okyanusların, bu görevi giderek daha az yerine getirebildiği anlamına geliyor."

Bu devasa akışın ana öğelerinden biri, Güney Okyanusu'nun Antarktika kıyılarında tuzlu suyun okyanusta dipten doğru ilerlemesi. Batan su atmosferden sıcaklık, oksijen, karbondioksiti alıp derinlere iletirken su da kuzeye doğru yayılıyor. Bu akışın bozulmasının, en önemli karbon yataklarından olan okyanusların karbon tutma kapasitesini azaltarak küresel ısınmayı hızlandıracağı düşünülüyor.

Bu yıl yapılan farklı araştırmalar bu akışı sağlayan su döngüsünün yüzde 20 ile yüzde 30 arasında yavaşladığını buldu. Bilim insanları bu yavaşlamanın yıllar sonra gerçekleşmesini bekliyordu.

"Doğal hidrojen arayışı ısınıyor" başlığıyla yayımlanan bir diğer önemli ilerleme fosil yakıtlardan yeşil yakıtlara geçişte önemli bir pay sahibi olması beklenen hidrojenle ilgili. Science dergisine göre, 1987'de yılında, Mali'de hidrojen aranan bir sondaj deliği, küçük bir ateş nedeniyle patladıktan sonra betonla kapatılmıştı. 2012 yılında araştırmacılar bu deliği yeniden açtı, yanan gazın yüzde 98 oranında hidrojen olduğunu buldu. Bu kaynağa jeneratör bağlandı ve bir köyün tüm elektriği buradan üretildi. Üretimden atık olarak ortaya sadece su çıktı.

Bu sene yapılan bir araştırma bu sondaj deliğindeki hidrojen basıncının 11 yıldır azalmadığını; yani yerkürenin derinliklerindeki bir kaynağın, buradaki hidrojeni yeniliyor olabileceğini buldu.

Bu keşiften yola çıkarak yeryüzündeki hidrojen kaynakları arayışı hızlandı ve bu alandaki girişimlere en az 100 milyon dolar yatırım yapıldı.

Bazı araştırmacılar yeryüzünde 1 trilyon tondan fazla hidrojen bulunduğunu tahmin ediyor.

Science'ın çığır açıcı bulduğu bir diğer gelişme **yapay zekânın hava durumu tahmini** konusunda bugüne kadar görülen en iyi performansı göstermesi.

Yakın zamanda yayınlanan yeni bir araştırmada, Google DeepMind tarafından oluşturulan GraphCast adlı yeni yapay zekâ modelinin, dünyanın en iyilerinden biri olan Avrupa Orta Vadeli Hava Tahmini sisteminden daha iyi performans gösterdiği bulunmuştu.

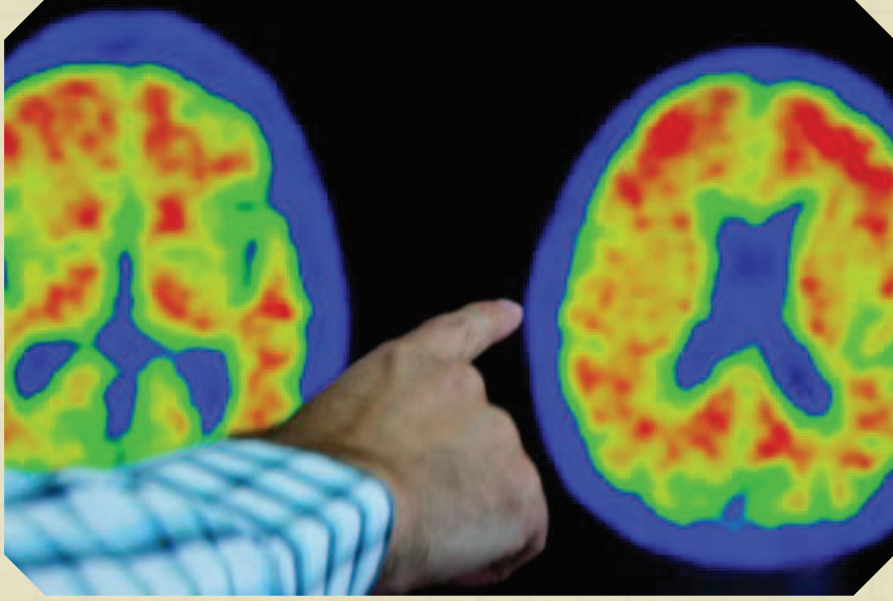

"Science kısa vadede geleneksel yöntemlerin ortadan kalkmasının beklenmediğini ancak yapay zekânın uzun vadede bunların yerini alabileceğini söylüyor."

Sıtmanın özellikle Afrika'da önlenmesi konusunda son yıllarda yaşanan ilerlemeler bu sene daha kapsamlı uygulamalar için umuda dönüştü. Science'a göre Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) R21/Matrix-M adlı aşığı genel kullanım için onaylaması bu yılın en önemli bilimsel gelişmeleri arasındaydı.

Oxford Üniversitesinde geliştirilen aşı, ana aşı üreticilerinden Hindistan Serum Enstitüsü'ne lisanslandı. Şirket dozaj maliyetinin 2 ila 4 dolar arasında olacağını öngördüğü aşından yıllık 100 milyon doz üretebileceğini açıkladı.

Science dergisine göre 2023'te tedavisi konusunda çığır açıcı gelişmelerin yaşandığı düşünülen bir diğer hastalık *Alzheimer* oldu.

Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD), üçüncü faz çalışmalarını tamamladığı "Donanemab" ilacının Alzheimer hastalığının ilerlemesini yüzde 35 oranda yavaşlattığını açıkladı.

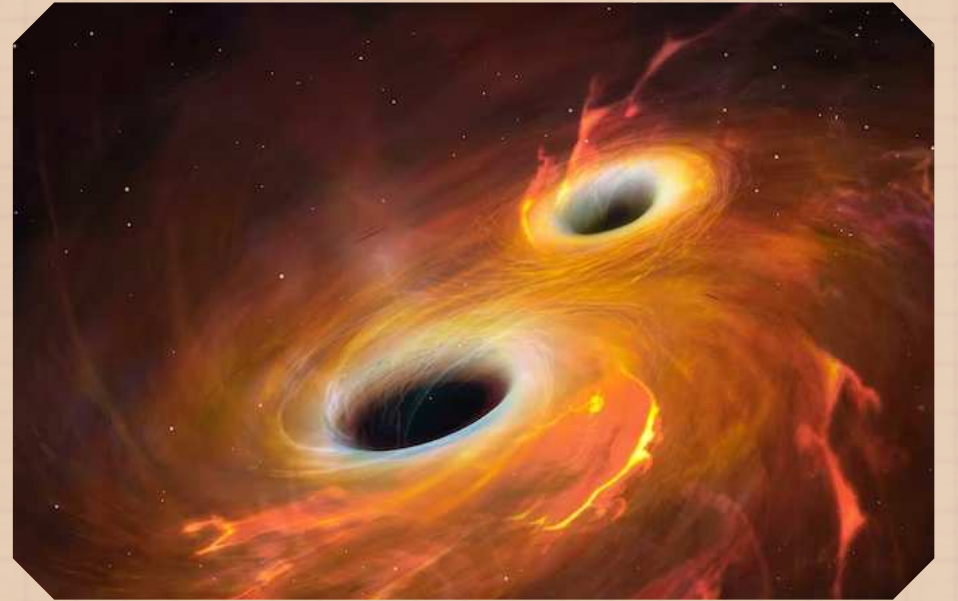
Buna ek olarak "Lecanemab" adlı bir başka ilacın hastalığın ilerlemesini yüzde 27 yavaşlattığı bulunmuştu.

İlaçlarla ilgili bilişsel yavaşlamadaki iyileşmenin zamanla nasıl değişeceği merak ediliyor. Science dergisine göre bir diğeri soru da bu tedavilerin yüksek hastalık riski taşıyan kişilere erken uygulanması durumunda semptomların başlamasını geciktirip geciktiremeyeceği.

Science dergisine göre arkeoloji alanındaki en önemli gelişmelerden biri insanların Amerika kıtasına ilk ayak bastığı tarihin düşünülenden en az 5 bin yıl kadar önce olduğunun bulunmasıydı.

"Arkeologlardan farklı olarak izler yerine uzun zamandır bir sesi arayan astrofizikçilerin bu yıl yaptığı keşif yılın en önemli gelişmelerinden biri olarak görülüyor."

Bilim insanları bu yıl uzak galaksilerin merkezindeki süper kütleli kara delikler birleşmeye başladığında yörüngelerinden gelen şok dalgalarını tespit etti.

Science dergisi yılın en önemli ilerlemelerinden biri olarak ABD tarihindeki en büyük akademik grevleri de gösteriyor.

Bu yıl University of California'da (UC) 48 bin akademik çalışan, akademik grev düzenleyerek lisansüstü öğrenciler ve doktora sonrası çalışanlar için önemli ücret artışları elde etmişti.

"Science listesinde yılın çığır açıcı son gelişmesi ekstra ölçekli bilişim olarak bilinen ve saniyede 1 kentilyon (10 üssü 18) işlem yapma gücü olan bilgisayarların kullanıma sunulması oldu."

ABD'deki Oak Ridge Ulusal Laboratuvarı'ndaki Frontier adlı bilgisayar, bilimsel kullanıcılara açılan ilk ekstra ölçekli bilgisayar oldu.

Kasım ve Aralık Aylarındaki Önemli Gün ve Haftaları Hatırlayalım

KASIM 2024

Türk Harf Devrimi Haftası	1 - 7 Kasım
Organ Nakli Haftası	3 - 9 Kasım
Dünya Şehircilik Günü	8 Kasım
Dünya Çocuk Kitapları Haftası	Kasım ayının ikinci pazartesi günü
Atatürk'ün Ölüm Günü	10 Kasım
Atatürk Haftası	10 - 16 Kasım
Dünya Diyabet Günü	14 Kasım
Dünya Çocuk Hakları Günü	20 Kasım
Diş Hekimleri Günü	22 Kasım
Ağız ve Diş Sağlığı Haftası	22 Kasım'ı içine alan hafta
Öğretmenler Günü	24 Kasım
Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü	25 Kasım

ARALIK 2024

Dünya AIDS Günü	1 Aralık
Köleliğin Yasaklanması Günü	2 Aralık
Dünya Engelliler Günü	3 Aralık
Vakıflar Haftası	3 - 9 Aralık
Dünya Madenciler Günü	4 Aralık
Kadın Hakları Günü	5 Aralık
Uluslararası Sivil Havacılık Günü	7 Aralık
Dünya İnsan Hakları Günü	10 Aralık
İnsan Hakları Haftası	10 Aralık'ı içine alan hafta
Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası	12 - 18 Aralık
Yoksullarla Dayanışma Haftası	12 - 18 Aralık
Dünya Kooperatifçilik Günü	21 Aralık
Atatürk'ün Ankara'ya Gelişi	27 Aralık

KAYNAKÇA:

- <https://www.aydinlik.com.tr/haber/2023-yilinda-hayati-ni-kaybeden-turk-unluler-438752>
- Lev Tolstoy, 2007, İvan İlyiç'in Ölümü, İstanbul, Oda Yayınları (Sevim Raşa)
- Nikolay Gogol, (t.y.), Bir Delinin Anı Defteri, İzmit, Olympia Yayınları
- Fyodor Dostoyevki, 2010, Öteki, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Resmî Web Sitesi (<https://www.ktb.gov.tr/>)
- TDK Sözlük, Nişanyan Etimoloji Sözlüğü
- <https://www.inkilap.com>
- [bbc.com](https://www.bbc.com)

BULMACA

Kelime Avı

Aşağıdaki kelimeleri bulmacada bulun ve işaretleyin.

E	M	A	N	E	T	E	Y	I	L	D	I	Z
F	E	D	A	K	Â	R	L	I	K	U	M	İ
U	C	O	T	İ	R	T	A	L	A	N	İ	N
T	L	U	A	Z	İ	M	İ	M	H	A	L	K
K	İ	H	V	K	D	Ü	K	M	İ	L	L	Î
A	S	A	L	E	T	V	A	S	A	B	E	P
M	İ	C	U	M	H	U	R	İ	Y	E	T	H

- Cumhuriyet
- Asalet
- Vatan
- Meclis
- Fedakârlık
- Millet
- Millî
- Laik
- Emanet
- Azim
- Halk
- Ay
- Yıldız
- Hak
- Al

ÖZEL EGE LİSESİ OKUL GAZETESİ

VELHASIL

VELHASIL GAZETESİ

Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın

Yayın Aralığı: Ayda Bir Kez

Yayın Sahibi: Özel Ege Lisesi

Yayın Sahibi Temsilcisi: Aylin Musluoğlu

Yayın Sorumlusu: Nevzat Onur Çapalov

Editörler: Ahmet Cem Denizli – Esra Saldız Gök

Tasarım: Sude Eylül Yılmaz

Kulüp Öğrencileri:

Demet Deveci

Eda Demyen

Defne Elif Dalamanlı

Melis Öz

Esra Ela Şahin

Yağmur Tanburacı

M. Sena Ertuğrul

Kayra Gül